

Grund- og Nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg – Henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en omfattende handels- og investeringsaftale med betegnelsen det transatlantiske handels- og investeringspartnerskab mellem Den Europæiske Union og Amerikas Forenede Stater.

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Kommissionen anbefaler åbning af forhandlinger om en omfattende handels- og investeringsaftale mellem EU og USA med det formål at sikre mere markedsadgang, øget reguleringsmæssigt samarbejde og et styrket samarbejde om regler af betydning for handelspolitikken. Kommissionen vurderer, at indgåelsen af en omfattende handels- og investeringsaftale vil have positive samfundsøkonomiske konsekvenser som følge af øget samhandel og deraf afledt øget beskæftigelse.

2. Baggrund

Kommissionen har d. 13. marts 2013 fremlagt forslag til rådsafgørelse, som bemyndiger Kommissionen til at forhandle en frihandelsaftale mellem EU og USA. Forslaget er oversendt til Rådet d. 18. marts i dansk sprogversion.

Forslaget udspringer af det arbejde, der blev iværksat ifm. EU/USA-topmødet d. 28. november 2011. Der blev i forbindelse med topmødet opnået enighed om at nedsætte en fælles EU/USA-højniveaugruppe med det formål at fremlægge forslag til en styrkelse af de økonomiske og handelsmæssige relationer mellem EU og USA til fordel for vækst og beskæftigelse. Højniveaugruppen fremlagde i juni 2012 sin midtvejsrapport, som foreløbigt anbefalede, at EU og USA indleder forhandlinger om en omfattende handels- og investeringsaftale. Den anbefaling blev fastholdt i højniveaugruppens endelige rapport, som blev fremlagt d. 13. februar 2013.

Højniveaugruppens rapport peger på tre hovedområder for en omfattende handels- og investeringsaftale. Det drejer sig om 1) øget markedsadgang i traditionel forstand i form af afviklingen af toldsatser og barrierer for tjenesteydelser og investeringer; 2) et øget reguleringsmæssigt samarbejde med det formål at afvikle ikke-toldmæssige handelshindringer begrundet i forskelle i standarder og regulering; 3) et øget samarbejde om fælles globale udfordringer vedr. regler for bl.a. beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder og standarder på arbejdsmarkeds- og miljøområdet.

Forslaget til rådsafgørelse har hjemmel i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, særligt artikel 218 stk. 3 og 4, hvorefter der som udgangspunkt kræves et kvalificeret flertal i Rådet til at bemyndige Kommissionen til at forhandle en frihandelsaftale. En evt. senere afgørelse om at indgå en frihandelsaftale mellem EU og USA forventes som udgangspunkt at kræve et kvalificeret flertal i Rådet efter godkendelse fra Europa-Parlamentet.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at sikre en gradvis og gensidig liberalisering af handel med varer og tjenesteydelser samt investeringer og adgangen til etablering. Forslaget er i overensstemmelse med rapporten fra den fælles EU/USA-højniveaugruppe struktureret i tre hovedafsnit i form af markedsadgang, reguleringsmæssigt samarbejde samt regler.

Markedsadgang

Det er hensigten at fjerne importtold på alle varer med oprindelse hos den anden part med flest mulige tilsagn om fuld liberalisering fra aftalens ikrafttrædelse. Der sigtes efter at begrænse antallet af følsomme varer, som fortsat vil kunne pålægges told i en overgangsperiode, mest muligt. Det er hensigten at forbyde alle former for eksporttold og –afgifter samt foranstaltninger med tilsvarende virkning.

Der lægges op til, at en aftale kan indeholde en eller flere sikkerhedsklausuler, hvormed parterne kan genindføre mestbegunstigelsestold i tilfælde af en stigning i importen i en sektor, som forvolder eller truer med at forvolde alvorlig skade på en indenlandsk industri.

Der sigtes efter en gensidig liberalisering af handel med tjenesteydelser indenfor alle økonomiske sektorer og omfattende alle leveringsformer, herunder adgangen til etablering og national behandling af virksomheder, datterselskaber og filialer.

Der stiles mod et særskilt kapitel om investeringsbeskyttelse med det formål at sikre størst mulig retlig beskyttelse og sikkerhed for europæiske investorer og fremme af europæiske beskyttelsesstandarder på området.

Der sigtes efter en supplerende åbning af markederne for offentlige indkøb i forhold til den reviderede aftale om offentlige indkøb omfattende alle administrative niveauer samt offentlige forsyningsvirksomheder. Der sigtes efter en aftale, som indeholder bestemmelser om håndtering af hindringer for adgangen til den anden parts offentlige indkøb såsom udbudsprocedurer, tekniske forskrifter og eksisterende undtagelser for offentligt udbud.

Reguleringsmæssigt samarbejde

Der sigtes som en særlig prioritet efter bestemmelser med det formål at fjerne eksisterende tekniske handelshindringer og forebygge indførelsen af nye inden for en række nøglesektorer for handel og investeringer.

På det sanitære og phytosanitære område er det hensigten at etablere et forum for øget dialog med det formål at sikre en effektiv og gennemskelig anvendelse af de sanitære og phytosanitære bestemmelser baseret på videnskabelige standarder med en begrænsning af de negative virkninger for samhandelen.

Der sigtes generelt efter bestemmelser, som bygger videre på parternes forpligtelser i henhold til WTO-aftalen om tekniske handelshindringer med det formål at fremme god reguleringspraksis, sikre overensstemmelse mellem tekniske forskrifter på grundlag af internationale standarder, ensrette prøvnings- og certificeringskrav samt fremme samarbejde om overensstemmelsesvurderinger og standardisering globalt.

Der lægges desuden op til bestemmelser om et udvidet samarbejde vedrørende udvalgte sektorer af særlig betydning for de økonomiske relationer.

Regler

Der sigtes efter bestemmelser, som supplerer og udbygger TRIPS-aftalen (handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder), herunder bl.a. med bestemmelser om udvidet beskyttelse af geografiske indikationer for landbrugsvarer, vin og spiritus.

Det er hensigten, at en aftale skal omfatte bestemmelser med det formål at fremme tiltrædelse og effektiv gennemførelse af internationale standarder og aftaler på det sociale og miljømæssige område samt mekanismer for fremme af grundlæggende arbejdsstandarder som defineret i ILO-erklæringen om grundlæggende principper og rettigheder i forbindelse med arbejde.

Der lægges også op til, at en aftale vil indeholde bestemmelser, som underbygger internationalt anerkendte standarder for virksomheders sociale ansvar samt bestemmelser til fremme af handel med miljøvarer, miljøtjenester og miljøteknologi.

Forslaget lægger op til en række bestemmelser med det formål at lette import-, eksport- og transitprocedurerne samtidig med, at der sikres en effektiv kontrol baseret på anvendelse af internationale bestemmelser og standarder vedrørende told og andre handelsrelaterede procedurer.

Der sigtes efter bestemmelser om konkurrenceregler og statsstøtte, herunder monopoler og statsejede virksomheder.

Der lægges op til etablering af en institutionel ramme til sikring af opfølgning på forpligtelserne i medfør af en aftale ikke mindst vedrørende reguleringsmæssigt samarbejde. Der stiles tilsvarende efter etableringen af en effektiv tvistbilæggelsesmekanisme for parternes overholdelse af aftalens bestemmelser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevante.

6. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Forslaget berører ikke dansk ret.

7. Konsekvenser

En udmøntning af udkastet til forhandlingsdirektiver i form af indgåelsen af en frihandelsaftale forventes at få positive samfundsøkonomiske konsekvenser i form af øget samhandel med deraf afledte effekter i form af øget beskæftigelse, lavere forbrugerpriser mm.

For så vidt angår de statsfinansielle konsekvenser forventes disse primært at ske via EU-budgettet. Isoleret set vil nedsatte toldsats betyde lavere egne indtægter til EU-budgettet, som i nogen grad vil kunne modvirkes af øget samhandel.

Hverken forhandlingsdirektiverne eller en frihandelsaftale forventes umiddelbart at have konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet. Udmøntningen af forhandlingsdirektivernes

bestemmelser på området for bæredygtig udvikling kan dog på sigt have positive konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Handelspolitisk Specialudvalg i udvidet kreds (inkl. erhvervs- og arbejdstagerorganisationer) er blevet hørt. Følgende har sendt et høringssvar:

Danmarks Rederiforening støtter indledning af frihandelsforhandlinger med USA, som udgør et af de væsentligste markeder for danske shippingvirksomheder. Særligt vigtigt for rederierhvervene er bestemmelser om handelslettelse, samarbejdet om internationale regler samt prioriteringen af tjenesteydelser, hvor man gerne ser søfartens liberale adgang indskrevet i en frihandelsaftale.

Dansk Erhverv støtter indledning af frihandelsforhandlinger som væsentligt bidrag til vækst og beskæftigelse. En frihandelsaftale med USA bør understøtte det multilaterale spor, sikre nedsættelse af toldsatser generelt og omfatte alle leveringsformer indenfor tjenesteydelser. Håndteringen af ikke-toldmæssige barrierer bør stå centralt i forhandlingerne, og brugen af sikkerhedsklausuler, som kan anvendes protektionistisk, bør begrænses. Man støtter generelt et øget samarbejde om fælles globale udfordringer som bl.a. oprindelsesregler og beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Dansk Industri støtter indledning af frihandelsforhandlinger, som bør resultere i afskaffelsen af alle toldsatser i samhandlen med USA. En frihandelsaftale bør ligeledes sikre fuld og lige adgang til at byde på offentlige udbud på alle administrative niveauer i USA, afskaffe tekniske handelshindringer og forebygge indførelsen af nye. Det bør ske ved en harmonisering af standarder og godkendelsesprocedurer, hvor det er mulig, suppleret af anvendelsen af et princip om gensidig anerkendelse. En frihandelsaftale bør desuden adressere de meget vidtgående amerikanske regler for produktansvar, som særligt kan udgøre en udfordring for små og mellemstore virksomheder. Det bør derudover sikres, at uenigheder om beskyttelsen af geografiske indikationer ikke blokerer for fremskridt i de samlede forhandlinger.

Danske Maritime støtter indledning af frihandelsforhandlinger med det væsentligste formål at sikre en yderligere adgang til det amerikanske marked for eksport af maritime produkter, udstyr og tekniske løsninger, som for indeværende pålagt visse restriktioner på grund af den amerikanske lovgivning om indenrigsskibsfart.

Landbrug & Fødevarer ville foretrække en global handelsaftale i WTO, men idet udsigten hertil trækker i langdrag støttes Kommissionens offensive handelspolitiske indsats med fokus på indgåelsen af frihandelsaftaler med strategisk vigtige handelspartnere. Det vurderes, at der kun vil være begrænsede markedsandele at hente i toldnedsættelser på det amerikanske marked, idet toldsatserne på fødevarer generelt er lave. De væsentligste barrierer på landbrugs- og fødevarerområdet skal i stedet findes i tekniske handelshindringer samt på SPS-området inden for såvel kød-, mejeri- og planteområdet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget har endnu kun været forelagt den handelspolitiske komité til en første indledende orientering. Der forventes dog at være en bred opbakning til at indlede forhandlinger om en omfattende handels- og investeringsaftale.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side støtter man indledning af frihandelsforhandlinger mellem EU og USA. Formålet er at nå til en ambitiøs frihandelsaftale, som bidrager til at styrke de økonomiske og handelsmæssige relationer til USA. Det skal ske som led i en generel styrkelse af EU's relationer til USA som strategisk partner og med det indbyggede perspektiv på sigt at bidrage til at styrke det multilaterale handelssystem.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Forberedelserne til forhandlinger af en frihandelsaftale er dog tidligere nævnt til orientering senest d. 25. maj 2012 i forbindelse med forelæggelse af rådsmødet (Udenrigsanliggender - handel) d. 31. maj 2012. Notat blev fremsendt d. 16. maj 2012.